

Periodisme a la trinxera carlista

L'escriptor Jordi Duran rescata de l'oblit la biografia del periodista tivissà Josep Bru i Jardí, una figura clau per a entendre l'evolució del carlisme i l'extrema dreta a la primera meitat del segle passat

Tivissa Oriol Gracià

Malgrat que va viure gairebé a primera línia els grans esdeveniments històrics de la primera meitat del segle passat, des de la Setmana Tràgica fins al franquisme, el periodista Josep Bru i Jardí ha estat una persona molt poc estudiada. **"Va tindre una relació molt directa en el desenvolupament i la construcció dels moviments conservadors i explicitament feixistes, vinculats a la comarca de la Ribera d'Ebre, a Catalunya i Espanya. Fins i tot a Tivissa, el seu poble natal, molt poca gent en tenia referències"**, explica l'escriptor i periodista Jordi Duran, que acaba de publicar el llibre *Periodista de trinxera. Josep Bru i Jardí (Tivissa, 1893 - Barcelona, 1983)*, en el qual indaga sobre la biografia d'un personatge rellevant per a entendre l'evolució del carlisme i l'extrema dreta al segle XX.

El relat del nou volum s'emmarca en uns anys intensos de la història contemporània de Catalunya. El llibre explica com la família de Josep Bru i Jardí es va instal·lar a Barcelona. Per això, amb només setze anys va viure les revoltes populars de la Setmana Tràgica, les accions violentes del carlisme radical, el pistolisme, la vaga de La Canadenca i es va implicar en la creació dels Sindicats Lliures (que amb els anys van accentuar el seu caràcter antidemocràtic i feixista). Va ser redactor en cap i director de *La*

Nación, el diari de la Unió Patriòtica de Primo de Rivera i durant la República va dirigir el *Correo de Tortosa*, diari defensor de la causa carlista, d'extrema dreta, i proper a l'ideari del tortosí Joaquín Bau. La seua ploma, al servei de l'autoritarisme i dels valors més conservadors va ser l'arma amb la qual va disparar contra els enemics de l'ordre i la tradició. **"Com a periodista sempre va ser un periodista de carrer i combat, vinculat a diaris conservadors. Quan va dirigir el correu de Tortosa, es va posar al capdavant de la batalla comunicativa contra els partidaris de Marcel·lí Domingo, per exemple. Ara bé, els seus orígens professionals són a *La Trinchera*, un setmanari satíric vinculat al carlisme que es va editar a Barcelona entre 1912 i 1919. De fet, este episodi m'ha permès fer el joc de paraules que dona nom al títol del llibre"**, comenta Duran.

UNA RECERCA DETECTIVESCA
Per la manca d'estudis historiogràfics precedents, la recerca per a escriure el llibre no ha estat fàcil. Duran ha passat moltes hores a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, ubicat a la Casa de l'Ardiaca i al Centre Documentació Montserrat Roig del Col·legi de Periodistes de Catalunya. **"Si Jordi Bru i Jardí hagués estat anarquista i s'hagués exiliat en acabar la Guerra Civil, segurament tindria un carrer, un monument i més bibliografia so-**

Fragment de la portada *Periodista de trinxera. Josep Bru i Jardí (Tivissa, 1893 - Barcelona, 1983)*.

bre la seua història. Pel silenci a què van estar sotmeses les esquerres durant la dictadura, els darrers anys, la historiografia ha posat èmfasi en reivindicar les esquerres", comenta Duran. **"Però això no ha d'anar en contra de l'estudi dels qui van ser al bàndol contrari. En les eleccions de l'any 1936, al nostre territori, el Front Popular d'Esquerres va guanyar amb el 52% dels vots, l'altra meitat de la població va votar partits de dreta i extrema dreta. I des del punt de vista sociològic**

i historiogràfic això és molt rellevant. On són ara totes aquelles famílies de dretes que directament o indirectament van acabar donant suport a Franco? Com han evolucionat ideològicament? Aquestes són les preguntes que m'ha portat a indagar sobre personatges com Josep Bru i Jardí", afegix. De fet, el llibre és la continuació de la línia de recerca endegada pel periodista els darrers anys, per a recuperar la memòria històrica de personatges rellevants de la Ribera d'Ebre situats en l'espectre

ideològic de la dreta i l'extrema dreta.

"Després d'una investigació gairebé detectivesca vaig poder localitzar la seua filla, Isabel Bru, i el seu testimoni ha estat clau. Quan em vaig entrevistar amb ella a Barcelona ja tenia el text molt avançat, pràcticament acabat, però em va parlar de com recordava del seu pare i vaig poder posar el contrapunt de la família sobre algunes qüestions tan delicades", explica Duran. De fet, el paper que va jugar Josep Bru i Jardí en el consell de guerra contra l'advocat, líder democristià i catalanista Manuel Carrasco i Formiguera, un consell que va acabar amb el seu afusellament, és un episodi controvertit que marca la seua biografia. El llibre, però, va molt més enllà i explica la seua implicació en la creació del Terç de Requetès de la Mare de Déu de Montserrat, una unitat militar de l'exèrcit franquista durant la Guerra Civil espanyola, d'inspiració carlina i integrada majoritàriament per catalans. Després de la guerra fou el primer soci fundador de l'Associació de la Premsa de Barcelona i redactor en cap de *Diario de Barcelona* fins a la seua jubilació el 1961.

Periodista de trinxera. Josep Bru i Jardí (Tivissa, 1893 - Barcelona, 1983) és un llibre necessari per a entendre la complexitat d'uns episodis que, encara avui, són al centre del debat sobre la història del nostre territori. ■